

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Juridicus Ad Librum III. Decretalium Gregorii IX.
Clericorum in communi, nec non Prælatorum, ac
Capitulorum in specie obligationes, & jura complectens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. III. Quem valorem hodie habeant Gratiaë expectativæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63800)

vatorum pactis derogari non potest. l. 38. ff. de Pact. ita nec juramenti vim ei inferre debet, cum juramentum, non (ut inquit Innocentius III. in c. 18. de Jurejur.) ut esset iniquitatis vinculum, fuerit institutum. Hinc facilis jam redditur disparitas ad adductam paritatem pacti de hæreditate viventis, quod illa, juramento firmata valeant, etsi aliàs juramento non adminiculante, nullius roboris sint, quia pactiones ejusmo-

di adversantur solum dispositioni Juris Civilis, ac præterea privatis duntaxat præjudicant. Econtra promissio beneficii non vacantis offendit bonum publicum, & repugnat Sanctionibus Ecclesiæ, sive præceptis generalium Conciliorum, & Constitutionum Apostolicarum, cui proinde vim obligandi per SS. Canones ademptam, juramentum restituere non potest. P. Wiestner b. t. n. 13. cum Panorm. ad cap. 13. h. t. n. 3.

§. III.

Quem valorem hodie habeant Gratia expectativa?

S U M M A R I A.

9. Gratia expectativa per Concilium Tridentinum fuerunt cassatae. 10. S. Pontifex gratias expectativas concedere quidem potest, sed regulariter non solet. 11. Canonici supernumerarii cum expectatione futuræ præbendæ stricto jure suscipi non possunt, contraria tamen consuetudo corruptela non est. 12. Innocentii III. Decisionem in cap. 19. de Præbend. Bæhmerus malè interpretatur. 13. Similiter alteram ejusdem Decretalem in cap. 14. h. t. malè à Bæhmero fuisse expositam, ostenditur.

Gratia expectativa ex eo sic dicitur, quod illi, quibus beneficia proximè vacatura promittuntur, eousque expectare jubeantur, dum illa vacaverint, & tum demum effectum talium gratiarum consequantur. P. Reifensuel b. t. §. 3. n. 37.

Id genus gratias expectativas & aliàs quascunque gratias ad vacatura beneficia cassavit, & abrogavit novissimè Concil. Trid. Sess. 24. de Reformat. cap. 19. idque justissimis ex causis, quod scilicet ejusmodi gratia expectativa, non minus, ac aliæ promissiones nondum vacantium Beneficiorum votum captandæ mortis involvant. P. Wiestner b. t. n. 18. Et quia etiam aditus præ-

cluditur dignioribus, dum vacant, ac insuper litibus causam præbent. Van Espen J. E. V. part. 2. tit. 23. cap. 2. num. 1.

Quæritur I. An S. Pontifex gratias expectativas concedere valeat? Respondeo regulariter, & de via ordinaria S. Pontificem tales gratias concedere non solere, de via tamen extraordinaria, & utendo plenitudine suæ potestatis concedere posse. Ratio quoad priorem partem est, quod SS. PP. decreta Concilii Tridentini exactè observare soleant, cum igitur Tridentinum ejusmodi gratias expectativas voluerit esse abolitas, decreto huic, quod ipsa Pontificali auctoritate firmatum est, Summi Ponti-

fices regulariter contravenire non solent. Accedit altera ratio, quod æquè in his gratiis expectativis periculum voti captandæ mortis non quidem formaliter, vel causaliter, sed occasionaliter tamen subsit, ac in aliis reservationibus specialibus, ac promissionibus beneficiorum non vacantium.

Probatur etiam quoad secundam partem: Pontifex est supra Concilium, & super omne jus humanum. *cap. 4. h. t.* ideòque plenitudo suæ potestatis, quàm immediatè à Christo accepit, per Concilium restringi non potuit, utpote quod ipsum omnem vim, ac robur suum ab autoritate Romani Pontificis accipit, & in suis decretis autoritatem Pontificis patenter excipit. Conc. Trid. *Sess. 25. de Reform. cap. 21.* inquit: *Omnia, & singula, quæ de morum reformatione, atque Ecclesiastica disciplina in hoc sacro Concilio statuta sunt, ita decreta fuisse, ut in his salva semper autoritas Sedis Apostolicæ & sit, & esse intelligatur.* Hac ipsa tamen plenitudine potestatis, nisi ex causa urgentis necessitatis, vel publicæ utilitatis, S. Pontifex uti non solet, sed ordinariè Conciliorum statutis se conformat. Et ideò, si quis impetret beneficium contra hanc constitutionem conciliarem, sine expressa ejus derogatione, vel revocatione, rescriptum ob- aut subreptitium censetur, non ob defectum potestatis Papalis, sed voluntatis, quia Papa à jure communi, recedere voluisse nunquam præsumitur, nisi exprimat; nec solet exprimere, nisi ex causa justissima, prout Gonzal. ad *reg. Cancell. s. s. 1. Procem. num. 60.* in præsentī casu post Concil. Trid. nonnisi unicam gratiam expectativam miraculosè quasi uni Clerico

concessam testatur, quod tantò magis locum habet in Germania ob concordata dictæ nationis, in quibus Pontifex expressè promittit, quod Ordinarios collatores in mensibus alternis, suæque collationi relictis per quamcunque aliam reservationem, gratiam expectativam, aut quamvis aliam dispositionem gravare nolit.

Quæres II. An, salvo decreto Concil. Trid. Canonici supernumerarii cum expectatione futuræ præbendæ recipi possint? Respondeo non posse, ita declarasse S. Congregationem Cardinalium refert Gonzalez *d. l. n. 67.* Quia tamen passim in Ecclesiis Germaniæ consuetudo invaluit, ut plures supernumerarii Canonici cum expectatione præbendæ recipiantur, eorum quoque nomina Calendariis jam inserantur, hinc pro justificanda hac consuetudine dicendum est, eam eatenus valere, quatenus receptio Canonici supernumerarii sit purè, & simpliciter, sine speciali, & expressa promissione præbendæ proximè vacaturæ, textus sunt in *cap. 19. & 22. de Præb.* Nec quidquam officit, quod Canonico supernumerario debeat conferri præbenda proximè vacatura. *cap. 9. de Præbend.* Id enim non ex promissione facta fluere, sed ex dispositione juris, quæ Canonico tali provideri de Præbenda mandat, propter connexionem, quam Canonici ad Præbendam videtur habere, quia videtur indignum (ait Pontifex in *cap. 19. de Præbend.*) ut receptus in Canonicum, Præbendæ beneficio fraudetur. Pannorm. ad *cap. 9. de Constit. n. 29.* Fagn. ad *cit. cap. num. 63.* P. Reiffenst. *b. t. num. 26. & seqq.*

Contra hanc Pontificis Decisionem 12
in-

insurgit Bœhmerus, dicens *§. 4. h. t.* quod Innocentius III. in hac sua Decretali factum sibi propositum simul approbet, & reprobet. Casus erat iste: Ex mandato Papæ alicui in Ecclesia Liconiensi beneficium, sive præbenda fuit assignata, sed, cum Capitulum ipsum nollet admittere, interventu Legati Apostolici compositio inter dictum beneficiarium, & Capitulum taliter facta est, ut is reciperetur in Canonicum, concessio sibi stalli in choro, & participatione qualibet Divinorum, addita promissione, quod præbendam proximè vacaturam reciperet, modo interim à fructuum perceptione alicujus præbendæ abstineat. Quoniam verò prædictum Capitulum nullam ex post vacantibus præbendis eidem contulit, sicque promissi fidem infregit, re ad S. Pontificem delata, Innocentius III. ita rescripsit: *Cum ergò dictum (beneficiarium) in Canonicum recipi, Canonicis non obviet institutis, & vacaturam expectare præbendam Lateranensi Concilio non sit dubium obviare, nos factò ejusdem legati illicitò reprobatò, quod est licitum, approbantes: quia videtur indignum, ut receptus in Canonicum Præbendæ beneficio defraudetur: mandamus, quatenus dictos Episcopum, & Canonicos, ut ei præbendam (cum se facultas obtulerit) non differant assignare, appellatione postposita compellatis.* Bœhmeri hac super Decretali sensum jam refero. *Quid verò hoc rei est? inquit, an non Pontifex mutatis tantum verbis, idem injungit, præcipit, jubet, quod Episcopus Canonico, sine Præbenda recepto, promiserat? Hic præbendam promisit, CUM PRIMUM VACAVERIT, Pontifex jubet, ut ei Præbenda conferatur, CUM*

SE FACULTAS OBTULERIT: facultas verò conferendi se non aliter offert, quàm ubi Præbenda vacat. Ita simul reprobat, quod factum est, & simul decisione sua approbat. Hæc sub lucis crepusculum, die jam advesperascente, Bœhmerum scripsisse non vanus auguror, adedò nil lucis habet hæc crisis. Distinctione potuisset sibimet has nebulas abigere, si advertisset, aliam esse provisionem de beneficio vacaturo, quæ fit ex dispositione hominis, aliam, quæ fit ex dispositione juris. Priorem, Concilio Lateranensi obviantem reprobat Pontifex, quia per hujus Concilii Canonem omnes promissiones, & pactiones circa beneficia vacatura prohibentur. Posteriores, cum jus ex receptione in Canonicum beneficiario ad præbendam quæsitum sit *cap. 9. de Præbend.* Innocentius admisit, sicque ut ait Fagnan. *ad cit. cap. 19. de Præb. num. 7.* approbavit finem, scilicet consecutionem præbendæ, sed reprobat modum, scilicet mediante promissione. Estne hoc unum idemque factum sub eodem respectu approbare, & reprobare?

Aliam priori similem Bœhmeri cri-
sin accipe. Innocentius III. in *cap. 14. h. t.* dicit, aliud esse, si Prælati promittat beneficii collationem cum poterit, sive, cum facultas se obtulerit, & aliud, si promittat beneficium, cum vacabit. Hanc obviare Decretis Lateranensis Concilii, non priorem ait, addita hac ratione: *Cum in multis casibus se facultas offerre posset, in quibus collatio non esset in expectatione vacaturi beneficii differenda, veluti (jam interpretem nostrum audiamus) si per testamentum, vel aliam fundationem interim no-*

va erigatur præbenda, ad quam talis Canonicus admitti debet, adeoque ex Philosophia hujus Pontificis dici nequit, talem Canonicum esse assumptum cum expectativa ad vacaturum beneficium. Hac subtili Philosophia revera destruitur, quod contra Concilium Lateranense esse ipse adseveraverat. Rarius forsitan contingit, ut interim nova præbenda erigatur, frequentius verò, ut erecta vacet. Qui itaque sub hac clausula: *CUM PRIMUM FACULTAS SE OBTULERIT*, receptus est in Canonicum, magis posteriore, quàm priorem expectat casum, & in effectu expectativam habet. O te fallacem interpretem! Putasne unum tantum modum superesse, eumque rariorem, scilicet erectionem novæ præbendæ ad quem Pontifex respexisse videtur, dum illam duntaxat promissionem ratam esse vult, qua promittitur beneficium, cum facultas se obtulerit. Erras profectò & quàm longissimè à mente Pontificis aberras. Sunt equidem plures alii modi, in quibus beneficia vacare contingit. Ita vacant beneficia per

resignationem, depositionem, translationem, postulationem, beneficiorum divisionem &c. in quibus omnibus, facultas conferendi non infrequenter se offerre potest. Unde promissionem sub tali clausula factam, si facultas se obtulerit cum non præcisè expectetur mors alterius, consequenter nec votum captandæ mortis inducatur, Pontifex approbavit, alteram, sub clausula: *cum vacaverit*, tanquam SS. Canonibus inimicam rejecit. Hæc fuit mens Pontificis, hic sensus dicti Canonis. Jam prudens Lector arbitretur, utrius melior sit Philosophia, Innocentii III. Pontificis, an Bœhmeri? De Philosophis sic quondam Lactantius lib. 3. de fals. sapient. Non est, quòd Philosophis tantum honoris habeamus, ut eorum eloquentiam pertimescamus. Loqui enim bene potuerunt, ut homines eruditi, verè autem loqui nullo modo. Cur ita? rationem idem Lactantius reddit lib. un. de Offic. DEI. Quoniam sunt ad perturbandam veritatem perniciosi, & graves. Hæc Bœhmero in aurem.

TITULUS IX.

Ne Sede vacante aliquid innovetur.

NE mortuo Prælato Capitulum quidquam statuatur in præjudicium successoris, hoc Titulo cavetur, simulque, quid Capitulum Sede vacante possit, aut, quid non possit, sub hac Rubrica declaratur.

§. I.